

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

1. Ian. Het leven vande H. Martina, Maeght ende martelaersse. Anno. 228.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

S. MARTINA Virgo et Martyr.

*Petrus de Iode
figuravit.*

1. Ianuarij.

*I. van Mechelen exc.
cum priusl.*

H E T L E V E N

V A N D E

H. MARTINA I. IAN.
A. 228.

M A G H E T

ende Martelaerisse.

De H. Martina, geboren te Schoonen van seer *Vvt oude*
edel gheslachte/ noch seer jonck zijnde/ is dooz *Registers*
de doodt van haeren vader seer rijk geworden *van Roo-*
in rijdtijcke goederen; die sy niet en heeft ge- *men.*
blypckt in hooverdijge oft ydelhepdt des we-
relts/maer haer-selven t'eenemael Gode op-offerende/
heeft de selve met eene wonderlijcke affectie en vieric- *Yare midt-*
hept den armen upt-gerepckt: en dooz dese ende dierge- *hept tot den*
lijcke deughden gedurichlijck voort-gaende in een hep- *armen.*
lich leven/ heeft haer gewapent/ en met een cloeck herte
haer-selven gestelt teghen dien vreeselijcken leeuw der
hellen/ om ghedurichlijck sonder op-houden met eene
grootte neersichepdt teghen hem te strijden.

Het is geschiet dat den Landt-booght Wpianus (die
ten selven tijde de H. Kercke verbolghde) eenige van
sijn volck heeft upt-gesonden om Christenen te soecken/
om de selve te dwinghen aen de afgoden sacrificie te
doen; oft soo sy dat niet en deden/ hen ter doodt te
briengen. Sy hebben in een Kercke vande stadt Marti-
nam ghebonden biddende; die sy hebben aen-ghevat,
want sy dooz haer edelhepdt haer kenden: ende hebben
haer ghesepdt: Wpianus doet u seer groeten: ende alsoo
'ruwe Edelhepdt wel toe staet hem onderdanigh te
zijn/soo bebeurt hy u dat ghy terstont sult met ons gaē/
om den grooten Godt Apollo sacrificie te doen. Sy
heeft hen met een blyde ghelaet gheantwoordt ende
ghesepdt: vertoest een weynigh/ tot dat ick my bevo-
len hebbe inden goeden wille Godts; ende dan sal ick
u gheselschay houden: ende haer weder tot het ghebedt
beghebende/ en heeft niet op-ghehouden met vierighe
begheerte de goddelijcke hulpe te aenroepen. Ghevoe-
lende haer nu dan verbult met het Hemelsch vyer/ ende

W iij

belwac. z

Wort inde
Kercke bid-
dende ghe-
vaughen.

bewaert banden goeden gheest van Christus, die haer regeerde; heeft haer gheborcht by die haer waren verwachtende: en is met hen tot den Landt-booght gegaen: die haer ledden/hebbē den Landt-booght gesept/dat sy daer brachten eene Christene maghet / die van grooter autoriteyt ende van grooten Edeidom was / de welke upt haren eyghen vyen wille de Goden quam sacrificie doen; ende die de Christenen oock soude tot het selve raden. Nipianus hier in seer verblijdt wesende / heeft haer doen vooz hem brengen; ende heeft tot haer ghesepdt: Ick gheboele eene groote blyschap ende ghenoechte in u / o gracieuse maghet / die soo edel zyt ende vol gratien/dat ghy wilt verlaeten een sekeren nieuwen Godt / dien sijne naervolgers noemen Christus, en aenbeerden den grooten Godt Apollo/die ghy ooc sacrificie wilt doen; ick belobe u dat ghy daer vooz van my grote jonste ende eere sonder eynde sult ontfanghen. Martina heeft stoutelyck gheantwoort ende ghesepdt: ghebiet my dat ick altydt sacrificie doe den levendē Godt / die alleenlyck dooz sijn woort / van niet de gantsche werelt heeft gheschapyen / op dat ick hem dit sacrificie doede / ulwen valschen ende vermaledijden Apollo niet meer geeert en worde vande menschen / die onder de beshermenisse van Christus leven. Den Tyrān heeft terstont bevolen datmen haer ledde soude in den Tempel / om aldaer sacrificie te doen. De Koning sepdet tot den Tyrān: Komt ghy selfs oock met my / ende doet de Priesters van ulwen Godt volgen: soo mooght ghy dan beede de sacrificien sien / ende oock met wat een beleeftheit oft vermhericheit mynen heylighen ende goeden Christus mijn sacrificie upt mijn handen ontfanght.

Dit hoorende Nipianus / beval dat alle de wacht / en oock die alsdan daer teghenwoordich waren / soudent samen met hem inden Tempel komen / ende dat sy wel souden gade-slaen / wat sy al doen soude. Martina die is terstont neder-gheknielt om te bidden / ende heeft haer versterckt met het tecken des heylighs crups; terstont is daer een soo groote aert-bevinghe op-ghestaen / datter een groot deel vanden Tempel om verre viel / smijtende in d'ysent stucken den afgodt Apollo / ende de Priesters die daer by waren teenemael dootd vallende / niet noch veel andere ongheloobighen. Den Landt-booght hier dooz seer verstoort zynde / en niet verstaende /

Hare cloeckmoedicheit inde belgdenisse des geloofs.

Doet dooz hare gebede d'afgodt-beelden om verre vallen.

staende (midts hy blindt van verstande was) wat de Goddelijcke cracht ende deught doen kan / heeft sijne dienaeren beboelen / dat sy haer met bypsten in 't aenschijn slaen souden / ende met yssere krauwels haer vleesch verscheuren / 't welck sy terstondt deden sonder mede-lyden.

Sy hebben begonst te roepen : wat een groot wonder is dit / dat wy veel slauwer ende machtelooser zijn / dan dese / die wy hier soo qualijck tracteren : maer wat vier schoonder ende edelder Jonghelinghen sien wy daer / die haer met de hemelsche hulpe verstercken / ende op ons weder-keeren de tormenten / die wy haer aen-doen. Den Tyran sulcke woorden hoorende / ende siende dat de beuls verflauwden / heeft hen met een vreeselijck gesicht ober gaen / ende berisyt van hunne slauwicheyt : ende heeft daerom met eenen grammien moedt dese maghet wederom op een nieuw doen pijnighen ; ende bebal dat-men haer inde paleye soude hanghen / ende datmen haer met scherpe haken haer vleesch soude verscheuren.

In welck martelie dese supbere maghet haer sinnen keerende tot Godt / ende hare maeghdelijcke ooghen naer den hemel slaende / ende biddende seyde : Ghebenedijdt moet ghy zijn / o I E S V, hoe veel schoone gratien doet ghy de ghene / die in u hun betrouwen stellen. Dit gheseyt hebbende / ende ghedurichlijck blijbende stantvastich in soo wonderlijcke scherpe pijnen / soo isser onversients een groot hemelsch licht ghevallen / 't welck dese beuls heeft om-ringhelt / die haer de tormenten aen-deden ; die terstondt hen hebben ter aerden ghe-woyden / ende de H. maghet ghebeden / dat haer soude belieben te bererijghen van haren Godt vergiffenisse van hunne misdaet ; want sy door bedwanc haer de grouwelycke tormenten moesten aen-doen. Sy heeft hen seer blijdelijck gheantwoort / segghende : wilt ghy-lieden u bekeeren tot mijnen Godt / ende wyt goeder herten ghe-looden / dat hy is die u hulpe ende bystandt heeft ghe-daen / naer dat ghy-se van hem sult hebben ontfangen / soo sult ghy mede deelachtich zijn van die wonderlijcke gheschiedenissen / die in den hemel zijn gheopenbaert aen de goede Gheloobighe : maer is 't dat ghy anders ghelooft dan dit ; inder waerheydt ick segghe u lieden / dat in de helle u verwachten de grouwelycke ende eeu-wighe pijnen. Dese hebben terstondt door de gratie

Wordt inde
tormenten
van Gode
versterckt.

De scherp-
rechtens
worden toe
het ghelooft
bekeert.

Godts met ludder stemmen gheroepen / dat sy in Christo gheloofden / ende dat sy berouwt hadden van hun grouwelijck officie. Zynde dan soo versterckt / gaben stoutelijcken aen Vlpianus te kennen / dat sy om gheen saken ter werelt sijn Goden souden sacrificie doen. Den Tyran hier in seer vergramt wesende / heeft terstondt bevolen / dat men hen soude inde paleye hanghen / ende dat men met messen hun vleesch soude door-snijden. Dese nieuwe Christenen bleven in soo groote pijn t'eenemael stantvastich / ende en spraken noch en dede niet anders dan alleenlijck sterlinckx naer den hemel sien. Maer dat sy nu langen tijdt hadden gepijnicht geweest / heeft den Landt-vooght hunne leste sententie ghegeven / en hen verwesen om onthalt te worden : soo sijn sy met alfulcke doodt triumphantelijck tot Christum gherest.

Des anderen daeghs heeft den Landt-vooght bevolde dat men Martina soude vooz hem vzenghen; die haer terstondt te voren leyde / dat sy soude de Goden sacrificie doen : t welck als sy niet en wilde doen / heeft hy terstondt belast dat men haer naeckte soude ontcleeden / ende inde paleye hanghen / ende haer sonder eenigh medelijden het vleesch soude op-halen. In welcke pijn / naer haer ghewoonte / sy haren Godt loefde en danckte ; waer vooz den Tyran veel meer ghestoort zynde / dede haer binden aen vier staken / ende van twee beulen t'seffens met groote wreedthepdt slaen. Maer soo Martina ghedurighlijck Godt met lof-sanghen bleef loben / heeft die slaen soo langhe gheduert / dat seven beulen malckanderen moesten verscharen: maer sy bleef stantvastigh in t'gheloofe van den warachtigen Godt / ende was de tormenten verachtende / soo dat de beulden Landt-vooght witterlijck quelden / dat hy hen soude willen voozlof gheben / om op te houden van de H. maghet te pijnighen / om dies wille dat sy selber de pijn / ende de tormenten leden. Dit mis-haeghde grooetlijckx den Landt-vooght / ende daeromme beval hy dat den eenen ende den anderen haer veel meer slaen souden.

In dese martelie van dese heplighe maghet heeft teghenwoordigh gheweest eenen sekeren man ghenoomt Eumenius ; den welcken / om desen Tyran te beter te believen / hem heeft gheraden dat men haer wederom in den kacker soude leyden / met last dat men hare wonden met ziedende olie soude strycken ; t welck den Tyran

Ende vooz t selve ghes martelizeert.

De heplighe Martina wordt grouwelijck ghepynicht.

Tyzan terfsondt heeft bevolen te volbrēngghen. Dese **H.** Hare wonden worden met zieden-
maghet is met een onsprekelyck blyde gelaet naer den met zieden-
karcker ghegaen/om dese sware toymenten te lyden: de olie
ende om haer-selven meer te verstercken / heeft den ghestreken.
gantfchen nacht over-gebrocht in Godt haren bypde-
gom te loben ende te dancken. De wakers hoorde seer
soete stemmen der Enghelen / den warachtighen Godt
lof-sanghen singhende; waerom Martina seer verblijdt
was / ende de wakers seer verwondert ende beroert.

Ten derden daghe is dese maghet wederom vooz den
Tyzan ghebrocht / die haer seyde/waer 't dat sy niet en
begheerde haer leven met pyne ende toymenten te en-
dighen; dat sy terfsondt sonder vertorben soude naer
den tempel van Diana gaen/ ende haer sacrificie doen:
't welck die vperighe bypdr CHRISTI niet en was
achtende; dan wiert daer tegen haren wille ende danck
ghelepd: maer sy haer wapenende met het tecken des
heyligh Cruys / naer dat sy den name CHRISTI had-
de aen-gheeroepen / is by de af-goddinne Diana ghe-
komen; ende beval terfsondt den dupbel / die daer in
woonde / dat hy op staende voet soude vertrecken. **Werdijft de**
Daer is terfsondt vper wytten hemel gheballen / ende **dupbel wyt**
heeft het af-godts beeldt heel verflonde. **het af-godts**
Tyzan seer verbaest wesende / heeft haer ghestelt in de **beeldt.**
handen van den Aechter Justinus / op dat hy haer op
een nieuw soude pyne ende toymenten aen-doen: waer
dooz sy seer versterckt zijnde in het Gheloobe / met
eene Christene bymoedigheydt tot hem heeft gheseyt
Toymenteert my naer u goede duncken soo ghy be-
gheert: Eken-wel en sult ghy niet verkrigghen dat ick
uwe Goden sal sacrificie doen. Hy heeft haer terfsondt
doen inde paleye hanghen / ende haer met ysere kam-
men het vleesch doen op-halen / ende met elsens haer
voysten dooz-booren / tot dat sy ontfanghen heeft hon-
dert ende achtien wonden. In alle dese toymenten en
heeft-men haer niet een woort hooren sprekē. waerom **Hare over-**
Justinus / meynende dat sy al doot was / gheordon- **groote vol-**
neert heeft / dat-men soude op-houden; maer daer **standigheys**
naer verstaende dat sy noch leefde / heeft tot haer ghe- **inde woz-**
seyt: wilt ghy ellendighe maghet de Goden sacrificie **menten.**
doen / ende u-selven verlossen van alle de toymenten /
die ick vooz u hebbe doen bereyden? Sy antwoorde;
ick hebbe een die my vertroost ende versterckt / ende
daerom

Wozdt de
wilde beest
flen booz-
gheworpen/
maer niet
ghekrencht.

Daerom en sal ick nimmermeer uwe afgriffelijcke Godden sacrificie doen. Den Rechter dooz dese woorden verbaest zijnde / dede haer los maken / ende wederom in den karcher leyden. Olypianus dit verstaende / heeft terstondt belast / dat-men haer dē wildē beesten soude booz-worpen, ende terstondt soo sy daer was ghelaten / is by haer eenen leeuw ghekomen; die haer niet alleent gheen quaet en dede / maer oock tot een teecken van eer-biedinghe / booz haer op sijne knien viel. Martina siende dit wonderlijck teecken van Godt den Heere / heeft terstondt wederom begonst te bidden / dat hy niet en soude toe-laten / dat sy van sijne liefde soude schepdē.

Wozt God-
delijcken be-
lydt den
vper.

Kortz daer naer heeft den Tyrant Martina wederom naer den tempel doen leyden / om haer den Goden te doen sacrificie doen; maer soo sy dat niet doen en wilde / heeft haer wederom belast te binden / ende hare beenderen te brycken: ende soo haer een van de beuls seyde: Martina belijdt ende kende Diana booz uwe Goddinne / ende ghy sult vyz ghelaten worden: heeft sy hem gheandtwoort: Ick ben eene Christene / ende CHRISTVM alleen ben ick belijdende: den Landt-booght hierom alle sijn hope van haer te verwinnē verliesende / heeft bevolen dat-men haer levendigh soude verbrynden. Als nu daer een groot vper ghemaectt was / is met ghewelt daer in gheworpen. Daer is terstondt water uyt den hemel ghevallen / die deblamme des vpers heeft ghebluscht / ende eenen grooten ghe-weldighen wint isser naer ghevolght / die het vper heeft verspreydt / ende veel heydenen / die daer teghenwoozdigh waren / vernielt. Waer dooz Olypianus seer verbaest zijnde / meynde dat sy dit was doende dooz tooverije oft met andere konsten / t welck hy meynde in haer hant verborghen te zyn; heeft t selve gheheel kael doen aff-snyden. Ten laetsten soo den Tyrant bevroedde ende bekende / dat hy gheen ghenoechsame sterckte noch macht en hadde / om de stantvastigheyt van dese H. Martina te verwinnen / heeft hare sententie uyt-ghesproken van onthalt te worden: ende soo is sy gheluckichlyck in Godt ghestorven.

Wozt ont-
hoost.

Dese heplighe maghet is seer vermaectt gheweest in de heplighe Kercke / soo dat-men noch op den dagh van heden te sjoonen vint eene cleyne Kercke / die eerrijds ter eeren van Godt almachtich ende haerder me-
moxe

mozie ghesticht is aen den boet van het Capitolium/by den Triumph-boghe van Seberus.

Ick en kan niet naer-laten hier te verhalen een schoon mirakel/ dat mede dooz toe-doen vande heylighe Martina te Roonten gheschiedt is; ghelijck ons in 't leben vanden heylighen Paus Gregorius verhaelt *Ioan. Diaconus 4. lib. vite S. Greg. c. 93.* wordt / dooz Ioannes Diaconus beschreiben. 'T is ghebeurt ten tijde van den Paus Nicolaus / dat den boosen vyandt seer quelde de ghene die op een hoebe Barbilianus ghenoeemt / woonden. Hy verthoonde hem dickwijls in de ghedaente van eenen cleppen stier/ nu de beesten / nu de menschen vernielende ende verstopende/ tot datter maer eenen ober en bleef Vrselius ghenaempt. Desen sijne blucht nemende naer Roonten tot de seligheusen / wien dese hoebe toe-quam/ wierde van den selven stier verbolght/ die hem met sijn boozste boeten om-vattende / ende met sijn hoornen steeckende/ heeft begonst boozt te dijben / ende den geheelen nacht aen-ghesjaeght. Als nu dese plaetse van alle menschen verlaten was / soo heeft hem den heylighen Gregorius aen een van de seligheusen veropenbaert/hem vermanende/ dat-se eene solemnele processie souden doen upt de Capelle van de H. Martina, tot de Capelle van de H. MARIA Moeder Godts / de Litanien singhende/ ende ober al ghelwijet water sprepende. Dit ghedaent zijnde / heeft den boosen vyant dese plaetse on-gequelt ghelaten. Ende al is 't dat hy inde om-lyggende hoeben vyer ende vlam was upt-spouwende / en heeft nochtans noyt meer de uptterste palen van dese Clodsterlijcke hoebe derren ghenaken.

Het hooft van dese H. maghet wordt te Roonten bewaert ende ghe-eert in het Clooster van de Minrebroeders / 't welck-men noemt / in Ara coeli, ende ettelijcke heylighe ghebeenten in de Kercke van Onse Liebe Vrouw Major.